

राज्यातील अनुदानित अशासकीय माध्यमिक शाळांतील तसेच उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) विहित दराने अर्थसहाय्य.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्र. एफईडी-२०२०/प्र.क्र.४५/एसडी-५
मंत्रालय (विस्तार), दालन क्र. ४१५,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक
मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक -१६ मार्च, २०२१

- वाचा :** (१) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग, क्र. एफईडी-१०९५/५४७८३/(१७७९/९५)/साशि-५.
दिनांक १९.०८.१९९५
- (२) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे परिपत्रक क्र. शिष्यवृत्ती - १/११०/२००२-०३/२१ ई, दिनांक २४.०१.२००३.
- (३) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य पुणे यांचे पत्र क्र. शिसंमा/शै.सवलती/ए-४/१३८१, दिनांक २२.०४.२०२०
- (४) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य पुणे यांचे पत्र क्र. शिष्य/२०२०/शै. प्रति.पू/ए-४/खान/रुघवानी/१९६८, दिनांक २१.०९.२०२०

प्रस्तावना :-

राज्यातील अनुदानित अशासकीय माध्यमिक शाळांतील तसेच उच्च माध्यमिक स्तरावरील पूर्णवेळ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या फक्त दोन पाल्यांना प्राथमिक शिक्षकांच्या पाल्यांप्रमाणे शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इयत्ता १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) सन १९९५-९६ या शैक्षणिक वर्षापासून “निःशुल्क” शिक्षण देणेबाबत संदर्भ क्र. (१) येथील शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात आली आहे. तसेच लेखाशीर्षात “मोफत शिक्षण” असा शब्द प्रयोग करण्यात आला आहे. सदर योजनेत व शीर्षकात “निःशुल्क” या शब्दाचा चुकीने प्रयोग केला गेला आहे असे दिसते. त्यामुळे शिक्षकांच्या पाल्यांमध्ये सदर योजनेबाबत गैरसमज निर्माण झालेला दिसतो. या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्टात नमूद केलेल्या अटी, तरतूदी व नियमांच्या अधीन राहून सदर मंजूरी देण्यात आली आहे. सदर नियमांमधील नियम क्र. (५) मध्ये “निःशुल्क” शिक्षण सवलत पात्रतेसाठी अटी निश्चित करण्यात आल्या आहेत. त्यामधील नियम क्र. ५ (२) मध्ये *व्यावसायिक अभ्यासक्रमाबाबत ही सवलत मान्यताप्राप्त संस्थेतील “फ्री सीट” मध्ये प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनाच प्रमाणित फी पुरतीच अनुज्ञेय राहिल अशी तरतूद आहे* व या योजनेस पात्र विद्यार्थ्यांना नियमातील अटीनुसार शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), यांच्या संदर्भ क्र.(२) येथील पत्रामध्ये विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमाकरिता रु. ३०००/- ते रु. ८०००/- या प्रमाणे विहित दराने लाभ देण्यात येईल असे स्पष्ट निर्देश आहेत. याचा अर्थ की, सदर सवलत “निःशुल्क” किंवा “मोफत” शिक्षणाची नसून, ठराविक शासकीय दराप्रमाणे शुल्कात सवलत देण्याची आहे. असे असूनही काही लाभार्थी न्यायालयात गेल्यामुळे शासनावर अकारण अधिक खर्चाचा भार पडत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे या योजनेस अनुसरून अपेक्षित खर्चापेक्षा जादा खर्च होऊन त्याचा प्रचंड बोजा शासनावर येणार आहे. सदर योजना ही पूर्ण/सर्व फी माफीबाबत किंवा प्रतिपूर्तीबाबत

नसून केवळ काही प्रमाणात शैक्षणिक अर्थसहाय्य देणेबाबत आहे. म्हणून योजनेच्या नावात /शीर्षकात व योजनेच्या मूळ स्वरूपात जी तफावत निर्माण झाली ती दूर करणे आवश्यक आहे. या बाबी सुस्पष्ट होण्याच्या दृष्टीकोनातून शासन निर्णय दिनांक १९.०८.१९९५ मधील योजनेच्या नावामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -:

शासन निर्णय दि. १९.०८.१९९५ मध्ये पुढीलप्रमाणे दुरुस्ती व सुधारणा करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय दि. १९.०८.१९९५ मध्ये सदर योजनेचे शीर्षक पुढीलप्रमाणे आहे :-

शीर्षक :- “ राज्यातील अनुदानित माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) निःशुल्क शिक्षण देण्याबाबत.”

सदर शीर्षकामध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे -:

सुधारित शीर्षक :-“ राज्यातील अनुदानित माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य.”

तसेच शासन निर्णय दिनांक १९.०८.१९९५ मध्ये, त्यामधील नियम, अटी व शर्ती, त्यासोबतच्या परिशिष्टामध्ये आणि त्यास अनुसरून लेखाशीर्षामध्ये ज्या-ज्या ठिकाणी “निःशुल्क शिक्षण” किंवा “मोफत शिक्षण” हा शब्द आला आहे त्या-त्या ठिकाणी “विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य” असे वाचण्यात यावे.

विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना विहित केलेल्या दराएवढे अर्थसहाय्य मिळण्यास विद्यार्थी पात्र राहतील. कोणत्याही परिस्थितीत जादाचे अर्थसहाय्य मंजूर करण्यात येणार नाही.

सुधारित शासन निर्णयासोबत परिशिष्ट “अ” येथे जोडण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०३१६१४५२००२४२१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(राजेंद्र पवार)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (शालेय शिक्षण), यांचे खाजगी सचिव, मुंबई.
२. मा. राज्यमंत्री (शालेय शिक्षण), यांचे खाजगी सचिव, मुंबई.
३. मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/विधानपरिषद), मुंबई.
४. अप्पर मुख्य सचिव, (शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग), यांचे स्वीय सहायक.
५. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य , पुणे.

६. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य , पुणे.
७. शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य , पुणे.
८. सहाय्यक संचालक (लेखा), माध्यमिक व उच्च माध्यमिक, शिक्षण संचालनालय, पुणे.
९. तंत्र शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१०. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
११. कला संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१२. संचालक, पुरातत्व व पुराभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. ग्रंथालय संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१४. समाजकल्याण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१५. संचालक, आदिवासी कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
१६. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१७. संचालक, आयुर्वेद, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१८. शेती संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१९. सर्व मंत्रालयीन विभाग.
२०. सर्व विभागीय आयुक्त.
२१. सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक.
२२. सर्व जिल्हयांचे शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक/प्राथमिक).
२३. शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई (उत्तर/दक्षिण/पश्चिम)
२४. सर्व विभागीय तंत्र शिक्षण उपसंचालक.
२५. सर्व प्रशासन अधिकारी, उच्च शिक्षण अनुदाने.
२६. सर्व विद्यापिठांचे कुलसचिव.
२७. सर्व जिल्हयांचे समाजकल्याण अधिकारी.
२८. सर्व जिल्हयांचे व्यवसाय प्रशिक्षण अधिकारी.
२९. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी.
३०. सर्व महानगरपालिका व नगर परिषद.
३१. राज्यातील सर्व माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांचे प्राचार्य/मुख्याध्यापक.
३२. राज्यातील सर्व महाविद्यालये/तंत्र महाविद्यालये यांचे प्राचार्य.
३३. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर.
३४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर.
३५. संचालक, लेखा व कोषागारे.
३६. वरिष्ठ कोषागार अधिकारी, पुणे
३७. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३८. कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३९. निवड नस्ती (एसडी-५).

**शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग, क्रमांक: एफईडी-२०२०/प्र.क्र.४५/एसडी-५,
दिनांक १६.०३.२०२१ चे सहपत्र.**

परिशिष्ट - "अ"

राज्यातील अनुदानित अशासकीय माध्यमिक शाळांतील तसेच उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरांवर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर) "विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य" देण्याबाबतचे नियम :-

(१) शीर्षक :- या नियमांना "राज्यातील अनुदानित माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) "विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य देण्याबाबतचे नियम" असे संबोधण्यात यावे.

(२) व्याप्ती :-

(अ) राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शासकीय शाळेत अथवा स्थानिक संस्थेच्या (महानगरपालिका, नगरपालिका, नगरपरिषद, शिक्षण मंडळे, जिल्हा परिषद आणि कटक मंडळे) शाळेत अथवा मान्यताप्राप्त व अनुदानित शाळेत कार्यरत असलेले, पूर्णवेळ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना सर्व स्तरावर शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या दराप्रमाणे अर्थसहाय्यास पात्र समजण्यात यावे.

स्पष्टीकरण :- (१) सदर नियमांच्या प्रयोजनार्थ "पाल्य" म्हणजे मूल (मुलगा/मुलगी) आणि दत्तक मूल असे समजण्यात यावे.

(२) नियमित वेतनश्रेणीत पूर्ण वेळेसाठी नियुक्त केलेले शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी हे पूर्णवेळ कर्मचारी समजण्यात यावेत.

(३) सदर नियमांच्या प्रयोजनार्थ "शासनाने विहित केलेले दर" म्हणजे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग किंवा या विभागाच्या मान्यतेने आयुक्त (शिक्षण) यांनी विहित केलेले दर असे समजण्यात यावे.

(ब) शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या फक्त दोन पाल्यांनाच सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) या सवलतीस पात्र समजण्यात यावे.

स्पष्टीकरण :- जर दुस-या प्रसुतीच्यावेळी एकापेक्षा जास्त अपत्यांना जन्म दिला गेल्यास अशा अपत्यांना एकच अपत्य म्हणून या नियमासाठी पात्र समजण्यात येईल.

(३) उत्पन्नाची मर्यादा :- पूर्ण वेळ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे उत्पन्न लक्षात न घेता, सदर नियमाखाली अनुज्ञेय असलेली शैक्षणिक अर्थसहाय्य त्यांच्या पाल्यांना देय असेल.

(४) शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) "विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य" पुढील शैक्षणिक संस्थेत प्रदान करण्यात येईल :-

(१) इयत्ता १ ली ते १० वी पर्यंत मान्यता प्राप्त प्राथमिक/माध्यमिक शाळा.

- (२) इयत्ता ५ वी ते १० वी पर्यंत मान्यताप्राप्त तंत्रशाळा अथवा संस्था.
- (३) इयत्ता १० वी ते १२ वी पर्यंत उच्च माध्यमिक मान्यताप्राप्त शाळा व तंत्रशाळा.
- (४) इयत्ता १२ वी नंतर पदव्युत्तर स्तरापर्यंत शिक्षण हे मान्यताप्राप्त महाविद्यालये पदव्युत्तर संस्था व विद्यापीठ विभाग, औद्योगिक संस्था व्यवसाय शाळा/संस्था /महाविद्यालये.
- (५) इ. १२ वी /पदवी नंतर मान्यताप्राप्त शासकीय वैद्यकीय, अभियांत्रिकी व इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रम.
- (६) ज्या शिक्षणाक्रमात शिकवणी कालावधी ३ तासांपेक्षा कमी आहे आणि अर्धवेळ आहे, अशा शिक्षणास या शैक्षणिक अर्थसहाय्याचा लाभ अनुज्ञेय असणार नाही.

टीप:- दर दिवशी ३ तास शिक्षणाची अट संलग्न महाविद्यालयाचे वर्ग, पदव्युत्तर संस्था व विद्यापीठ विभाग आणि रात्रीची माध्यमिक शाळा यांना दर दिवशी ३ तास शिक्षणाची अट लागू नसल्याने अशा संस्थेच्या विद्यार्थ्यांना सवलतीस पात्र समजण्यात यावे.

(५) सदर विहित केलेल्या शैक्षणिक अर्थसहाय्यास पात्रतेसाठी अटी-

- (१) विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य फक्त मान्य पाठयक्रमातील शिक्षणास व जेथे अनुदानित संस्थांसाठी विहित करण्यात आलेल्या शिक्षण शुल्काच्या मर्यादेस अधीन राहून आकारले जाते, अशा मान्यताप्राप्त अनुदानित व शासनमान्य विना अनुदानित संस्थेतील शिक्षणासाठी देण्यात येईल.
- (२) व्यावसायिक अभ्यासक्रमाबाबत हे शैक्षणिक अर्थसहाय्य, मान्यताप्राप्त संस्थेतील केंद्रीभूत प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनाच विहित केलेल्या दराच्या मर्यादेत अनुज्ञेय राहिल. सदरचे दर परिशिष्ट-३ प्रमाणे असतील.
- (३) सदर अर्थसहाय्य समाधानकारक प्रगती, चांगली वर्तणूक व नियमित उपस्थिती असल्यासच विहित अभ्यासक्रम संपेपर्यंत चालू राहिल.

(अ) नियमित हजेरी :- यासाठी विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक वर्षातील कामकाजाच्या एकूण दिवसांपैकी ७५ टक्के हजेरी असणे आवश्यक आहे. टक्केवारी काढताना एका महिन्याची हजेरी विचारात न घेता प्रत्येक तिमाहीची हजेरी विचारात घ्यावी. जर काही अपरिहार्य कारणामुळे उदा. आजारपण वगैरे, विद्यार्थ्यांची हजेरी ७५ टक्के भरली नाही तर संस्था प्रमुखांना त्याची खात्री झाल्यास या सक्तीच्या ७५ टक्के हजेरीमध्ये ५ टक्के हजेरीची सूट देण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(ब) समाधानकारक प्रगती :- जर विद्यार्थी /विद्यार्थिनी इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तरापर्यंत वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण झाल्यास त्याची/तिची प्रगती समाधानकारक आहे असे समजण्यात यावे. मात्र, विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत अनुत्तीर्ण झाल्यास अथवा वरच्या वर्गात पदोन्नत न झाल्यास सदर शैक्षणिक अर्थसहाय्य स्थगित ठेवण्यात येईल. मात्र, जर नंतर विद्यार्थी वरच्या वर्गात पदोन्नत झाला की, त्यास सदर अर्थसहाय्य पुढे चालू ठेवण्यात येईल, म्हणजेच एकाच वर्गात (अथवा तत्सम वर्गात) या सवलतीचा लाभ दोन वेळा दिला जाणार नाही.

- (४) विद्यार्थ्यांना एकाच वेळी एकापेक्षा जास्त अभ्यासक्रमांना या सवलतीचा लाभ दिला जाणार नाही.
- (५) याचा फायदा महाराष्ट्र राज्याचे रहिवाशी असलेल्या पालकांच्या मुलांनाच देण्यात येईल. तसेच, महाराष्ट्र राज्यातील मान्यताप्राप्त संस्थेतील अभ्यासक्रमच फक्त ग्राह्य धरण्यात येतील. इतर राज्यातील नाही.
- (६) सेवेत असतांना एखादया कर्मचा-याचा मृत्यू झाला किंवा सेवेतून निवृत्त किंवा बडतर्फ करण्यात आले किंवा सेवामुक्त करण्यात आले किंवा शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीनुसार सक्तीने सेवानिवृत्त केले असल्यास अशा शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या मुलांना त्यांच्या मृत्यूच्या / सेवानिवृत्तीच्या / बडतर्फीच्या/सेवेतून सक्तीने सेवानिवृत्तीच्या दिनांकानंतर ही सवलत मिळणार नाही. तथापि, जर शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचा-याचा मृत्यू /सेवानिवृत्ती /बडतर्फ/सेवा समाप्ती/ सेवेतून सक्तीच्या सेवानिवृत्ती होतेवेळी पाल्य सवलत घेत असेल तर हे अर्थसहाय्य पाल्याचे शिक्षण प्राथमिक/माध्यमिक /उच्च माध्यमिक स्तर किंवा पदवी/पदविका/पदव्युत्तर स्तर/व्यावसायिक अभ्यासक्रम पूर्ण होईपर्यंत चालू राहिल. म्हणजे ज्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना सदर शैक्षणिक अर्थसहाय्य उपरोक्त घटना घडतेवेळी ज्या स्तरावर मिळत होते, तो स्तर पूर्ण होईपर्यंत हे अर्थसहाय्य मिळेल अथवा, ते घेत असलेल्या विशिष्ट अभ्यासक्रम पूर्ण होईपर्यंत मिळू शकेल. त्याचप्रमाणे माध्यमिक शालांत परीक्षोत्तर स्तरावर जे पाल्य शिक्षण घेत असतील त्यांना प्रथम पदवी/पदविका/पदव्युत्तर स्तर/व्यावसायिक प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम पूर्ण करेपर्यंत सवलत मिळेल.
- (६) सदर शैक्षणिक अर्थसहाय्यासाठी अर्ज करण्याची कार्यपध्दती :-
- (१) या सवलतीसाठी माध्यमिक शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी यांना दरवर्षी ज्या शैक्षणिक संस्थेत त्यांचा पाल्य शिकत असेल (किंवा ज्या संस्थेत प्रवेश घेण्यासाठी अर्ज केला असेल) त्या शैक्षणिक संस्थेच्या प्रमुखास अर्ज केला पाहिजे. विहित नमुन्यातील अर्ज ज्या शैक्षणिक संस्थेत पाल्य/विद्यार्थी शिकत असेल किंवा शिक्षण घेण्याचा विचार असेल त्या शैक्षणिक संस्थेत मिळेल. नियम १० प्रमाणे विहित नमुन्यातील सेवेचे प्रमाणपत्र अर्जासोबत न चुकता जोडणे आवश्यक आहे.
- (२) असे अर्ज, पाल्याने अगोदरच शैक्षणिक संस्थेत प्रवेश घेतला असल्यास शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यापासून ३० दिवसांत आणि ज्यांनी नव्याने प्रवेश घेतला असेल त्यांना प्रवेश घेतलेल्या दिनांकापासून ३० दिवसांच्या आत सादर करणे आवश्यक आहे.
- (३) शैक्षणिक संस्थेच्या प्रमुखाने अर्ज संबंधित शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद किंवा शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई यांच्याकडे नियम १० खाली नमूद केल्याप्रमाणे प्रमाणपत्रांच्या प्राप्तीनंतर सादर करावेत.

(७) उशिरा आलेले अर्ज किंवा अपूर्ण अर्ज नाकारण्यात येतील :-

(अ) नियम ६ खाली विहित केलेला कालावधी संपल्यानंतर प्राप्त झालेले अर्ज किंवा विशिष्ट माहिती नसलेले अपूर्ण अर्ज किंवा विहित नमुन्यात नोकरीचे प्रमाणपत्र सोबत नसलेले सर्व अर्ज तडकाफडकी फेटाळण्यात येतील.

(ब) शैक्षणिक संस्थेच्या प्रमुखाने सर्व अर्ज त्या वर्षी ३१ ऑगस्ट रोजी किंवा त्यापूर्वी शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद किंवा शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई यांच्याकडे सादर करावेत. शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परिषद, किंवा शिक्षण निरीक्षक, बृहन्मुंबई हे सदर शैक्षणिक अर्थसहाय्य मंजूर करण्यास जबाबदार असून ते त्यांचा निर्णय शक्य तितक्या लवकर परंतु, कोणत्याही परिस्थितीत १ ऑक्टोबर पूर्वी कळवतील.

(८) अर्जाचा नमुना.

या सोबत जोडलेल्या नियमाच्या नमुन्यात अर्ज दोन प्रतीत करणे आवश्यक आहे.

(९) शासकीय व अशासकीय संस्थांनी फी न घेण्याबाबत अशासकीय संस्थांची फी प्रतिपूर्ती करण्याबाबत.

(अ) या योजनेखालील नियमानुसार शैक्षणिक अर्थसहाय्यास पात्र असलेल्या कोणत्याही पाल्यांकडून कोणत्याही संस्थेने फी आकारण्यापूर्वी या योजनेअंतर्गत शैक्षणिक अर्थसहाय्याकरीता विहित केलेले दर विचारात घ्यावेत.

टीप :- या नियमाच्या प्रयोजनार्थ पाल्यांकडून आकारित असलेली शिक्षण फी इ. सर्व प्रकारच्या प्राधिकृत फीचा अंतर्भाव आहे. परंतु, पाल्यांच्या शिक्षण समाप्तीच्या शेवटी परत द्यावी लागणारी काही फी किंवा ठेवीची रक्कम या फी मध्ये समाविष्ट नाही. विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना विहित केलेल्या दराएवढेच अर्थसहाय्य मिळण्यास विद्यार्थी पात्र राहतील. कोणत्याही परिस्थितीत जादाचे अर्थसहाय्य मंजूर करण्यात येणार नाही.

(ब) (१) अनुदानित अशासकीय माध्यमिक शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालयात शिक्षण घेणारे विद्यार्थी ज्यांना याचा लाभ देण्यात आला आहे अशा विद्यार्थ्यांना संपूर्ण फी देणारे विद्यार्थी म्हणून समजण्यात येवू नये व शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग, क्रमांक: जीएसी-१०६८/ई, दिनांक १५.४.१९६८ व क्रमांक: टीसीएन-२८६७/ए, दिनांक २२.४.१९६८ नुसार परिरक्षा अनुदान निर्धारणासाठी ग्राह्य धरण्यात येवू नये आणि अशा शाळांना अथवा महाविद्यालयांना या सवलतीचा लाभ घेणा-या विद्यार्थ्यांची शिक्षण फीची प्रतिपूर्ती मिळणार नाही. तथापि, शैक्षणिक शुल्क वगळता फक्त प्राधिकृत फी (उदा. प्रवेश फी, सत्र फी इ.) विहित केलेल्या दराने मर्यादेत याची प्रतिपूर्ती आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय व इतर शैक्षणिक सवलती प्रमाणे करण्यात येईल.

(२) तथापि, पुढील प्रकारच्या माध्यमिक शाळांच्या किंवा कनिष्ठ महाविद्यालयांच्या बाबतीत मात्र, या नियमांच्या कक्षेमध्ये येणा-या शैक्षणिक अर्थसहाय्य धारकांची विहित दराने शैक्षणिक फीची प्रतिपूर्ती करणे आवश्यक आहे.

(एक) नवीन माध्यमिक शाळांना किंवा नवीन कनिष्ठ महाविद्यालयांना ज्या वर्षामध्ये अनुदानप्राप्त शाळा वा महाविद्यालय म्हणून मान्यता मिळाली असेल त्यांना फक्त त्या पहिल्या वर्षासाठी

शैक्षणिक अर्थसहाय्यधारकांच्या शैक्षणिक अर्थसहाय्या इतक्या मर्यादेत फीची प्रतिपूर्ती करणे आवश्यक आहे. त्या शाळांना वा कनिष्ठ महाविद्यालयांना शैक्षणिक फीच्या प्रतिपूर्तीपोटी देण्यात येणारी ही रक्कम स्वतःकडे ठेवून घेण्याची परवानगी देण्यात येईल आणि पुढील वर्षाच्या निर्वाह अनुदानाची रक्कम निर्धारित करतेवेळी ती रक्कम त्यातून वजा करण्यात येणार नाही.

(दोन) अगोदरपासून अनुदानप्राप्त शाळा म्हणून मान्यता असलेल्या अशासकीय अनुदान प्राप्त प्राथमिक/माध्यमिक/उच्च महाविद्यालयीन इत्यादी शैक्षणिक संस्थांतील शाळांना या शैक्षणिक अर्थसहाय्यासाठी पात्र असलेल्या आणि सरासरी दैनंदिन उपस्थिती बाबतच्या नियमांची पूर्तता न केल्यामुळे ज्या वर्गासाठी परिरक्षा अनुदान देय नसेल अशा कोणत्याही वर्गामध्ये शिकत असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत शैक्षणिक फीची विहित दराइतक्या मर्यादेत प्रतिपूर्ती करणे आवश्यक आहे. (पहा माध्यमिक शाळा संहिता नियम ९८).

(१०) नोकरीचे प्रमाणपत्र :-

या नियमावली सोबत जोडलेल्या नमुन्यामध्ये मुख्याध्यापक/प्राचार्य यांनी तो/ती पूर्णवेळ माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी असल्याबाबतचे नोकरीचे प्रमाणपत्र परिशिष्ट-२ मध्ये (शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी) सादर केले पाहिजे.

(११) विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य प्रलंबित असतानाची प्रवेश पध्दती :-

या नियमावली सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट २ मधील नमुन्यानुसार पाल्यांनी नोकरीचे प्रमाणपत्र दिल्यासच या सवलतीसाठी पात्र समजून शैक्षणिक संस्थेत प्रवेश दिला जावा.

(१२) चुकीच्या माहितीबद्दल शिक्षा :-

(१) अर्जदाराने चुकीची माहिती दिली आहे असे जर आढळून आले तर आई-वडील किंवा मुलाला या सवलतीन्वये मिळणा-या रकमेच्या दुप्पट रक्कम परत करावी लागेल आणि ही रक्कम जमीन महसूल थकबाकी प्रमाणे वसूल केली जाईल.

(२) माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी नियमानुसार शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीस पात्र ठरतील.

(३) शिवाय, १८ वर्षावरील विद्यार्थी काढून टाकण्यास पात्र ठरेल.

(१३) विकल्पाकरिता तरतूद :-

विद्यार्थ्यांला या योजनेखाली मिळणारे शैक्षणिक अर्थसहाय्य किंवा यासारखीच कोणतीही अन्य सवलत किंवा इतर योजनेखालील सवलत यापैकी कोणतीही एक सवलत निवडण्याचा विकल्प असेल. तथापि, तो/ती एका वेळी कोणत्याही एकाच योजनेखाली मिळणा-या सवलतीस पात्र असेल.

(१४) प्रतिपूर्तीची पध्दत :-

नियम ९ मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना मिळणा-या मोफत शिक्षणाच्या सवलतीच्या पध्दतीप्रमाणे या शैक्षणिक सवलतीच्या प्रतिपूर्तीची पध्दत असेल.

००००००० ०० ०००००

परिशिष्ट- १

राज्यातील अशासकीय माध्यमिक शाळांतील तसेच उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य मिळण्याबाबत करावयाच्या अर्जाचा नमूना

प्रति,

प्राचार्य/अधीक्षक/मुख्याध्यापक

विषय :- पूर्ण वेळ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य मिळण्याबाबत अर्ज.

महोदय/महोदया,

उपरोक्त योजनेचे नियम मी वाचले असून, माझा मुलगा/मुलगी चालू शैक्षणिक वर्ष २० - २० मध्ये या योजनेखाली विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी विनंती करीत आहे तसेच माझ्या मुलाची /मुलीची सद्यःस्थिती खाली देत आहे :-

- (१) अर्जदार शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचा-याचे नाव :
- (२) ज्या मुलास/मुलीस सवलत द्यावयाची आहे त्याचे/तिचे नाव :
- (३) पालकांचे सर्वसाधारण राहण्याचे ठिकाण व पत्ता :
- (४) मुलगा/मुलगी पूर्वीच्या वर्षी ज्या शाळेत महाविद्यालयात / संस्थेत शिक्षण घेत होते त्याचे नाव व पत्ता :
- (५) ज्या शाळेत/ महाविद्यालयात /संस्थेत चालू शैक्षणिक वर्षी प्रवेश घ्यावयाचा आहे त्याचे नांव पत्ता आणि कोणत्या इयत्तेत वर्गात प्रवेश घ्यावयाचा आहे:
- (६) वरील वर्गात/इयत्तेत बढती मिळाली उत्तीर्ण झाला किंवा मागील वार्षिक परिक्षेत खालच्याच वर्गात ठेवण्यात आले आहे :
- (७) तो/ती माध्यमिक किंवा समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण झाला आहे काय ? असल्यास, प्राप्त गुणांची टक्केवारी देण्यात यावी :
- (८) तो/ती महाविद्यालयात/विद्यापीठ/संस्थेत वार्षिक परीक्षा उत्तीर्ण झाला काय ? असल्यास, अशा परिक्षेस कोणत्या वर्गात उत्तीर्ण झाला व किती टक्के गुण प्राप्त केले ?:
- (९) अ) चालू शैक्षणिक वर्षात कोणत्या दुस-या शाळा/ महाविद्यालय/संस्थेत नाव आणि प्रवेश घेतलेला वर्ग/इयत्ता :
ब) असल्यास, त्या शाळा/महाविद्यालय/ संस्थेचे नाव आणि प्रवेश घेतलेला वर्ग/इयत्ता :
क) उपरोक्त शाळा/महाविद्यालय/संस्थेत शैक्षणिक अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी अर्ज केला आहे काय ? :

१० अ) या योजनेअंतर्गत मागील वर्षी पाल्य

शैक्षणिक अर्थसहाय्य घेत होता काय ? :

ब) नसल्यास, त्याची कारणे:

११) इयत्ता ५ वी ते ७ वी दरम्यान विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य द्यावयाचे असल्यास मोफत शिक्षण देणा-या शाळेत पाल्यास प्रवेश मिळाला नाही किंवा तांत्रिक शाळा असल्यास किंवा वस्तीस्थानाजवळ अशी शाळा अथवा संस्था नसल्याचा पुरावा सादर करावा:

१२) दोनपेक्षा जास्त मुले असल्यास त्याचा तपशील (नाव, जन्मतारीख व इतर)

नाव	जन्म दिनांक	शाळेचे/म.वि.चे नाव	इयत्ता /वर्ग	इतर माहिती

समुचित प्राधिकाराने विहित नमुन्यात दिलेले नोकरीचे प्रमाणपत्र, विद्यार्थ्यांचे प्रतिज्ञापत्र सोबत जोडले आहे. तसेच मी असे प्रतिज्ञापूरवक प्रमाणित करतो, मी दोनपेक्षा अधिक पाल्यांसाठी या सवलतीचा लाभ घेतलेला नाही.

दिनांक : सही/-
वडील/आई

माध्यमिक /उच्च माध्यमिकोत्तर सवलत घ्यावयाची असल्यास लागू.

परिशिष्ट-१

विद्यार्थ्यांचे प्रतिज्ञापत्र

उपरोक्त तपशील मी वाचला असून, माझ्या माहितीप्रमाणे नमूद केलेली माहिती बरोबर आहे आणि विहित दराने शैक्षणिक अर्थसहाय्य नियमांचे मी पालन करीन.

दिनांक: विद्यार्थ्यांची सही

परिशिष्ट-२
नोकरीचे प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री/श्रीमती.....राहणार.....तालुका.....
जिल्हा.....हे मान्यताप्राप्त अनुदानित माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शाळेत
(शाळेचे नाव.....तालुका.....जिल्हा.....)
पूर्णवेळ माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी आहेत.

सही/-
हुद्दा-
दिनांक

शाळा मान्यता क्रमांक व दिनांक-

शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग, क्रमांक: एफईडी-२०२०/प्र.क्र.४५/एसडी-५,
दिनांक १६.०३.२०२१ सोबतचे सहपत्र.

परिशिष्ट-३

राज्यातील अशासकीय माध्यमिक शाळांतील तसेच उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पाल्यांना शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर (इ. १ ली ते पदव्युत्तर स्तर) शैक्षणिक अर्थसहाय्याकरिता व्यावसायिक अभ्यासक्रमाचे दर

अ.क्र.	अभ्यासक्रम	दर (रुपये)
१.	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र, वास्तुशास्त्र	४,०००/-
२.	औषध निर्माण शास्त्र	३,०००/-
३.	शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय	६,०००/-
४.	शासकीय दंत महाविद्यालय	४,०००/-
५.	शासकीय आयुर्वेद महाविद्यालय	३,०००/-
६.	खाजगी आयुर्वेद महाविद्यालय	३,०००/-
७.	होमियोपथी महाविद्यालय	३,०००/-
८.	बी. एड. कॉलेज	८,०००/-